

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента
Ульянкової Вікторії Станіславівни
на дисертаційну роботу Чжоу Юнь
«Формування професійної компетентності в майбутніх
учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР »,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки**

Актуальність теми. В умовах реформування вітчизняної системи вищої освіти відповідно до європейських та світових вимог постає гостра необхідність оптимально-збалансованої зміни векторів у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Зокрема, сьогодні існує актуальна потреба щодо пошуку нових шляхів підвищення ефективності процесу формування професійної компетентності в указаних фахівців. Як переконливо доведено дослідницею, у цьому плані можуть стати в нагоді прогресивні наукові доробки з окресленої проблеми китайських фахівців.

У дисертації визначено, що в науковій літературі було висвітлено окремі аспекти зазначеної проблеми, зокрема схарактеризовано історичні аспекти розвитку традиційної китайської музики та її роль у сучасному музичному вихованні учнів, з'ясовано специфіку організації професійної освіти майбутніх фахівців музично-педагогічного профілю в КНР, виявлено основні ознаки професіоналізму китайського шкільного педагога, розкрито роль і місце самоосвіти студентів музично-педагогічних спеціальностей в оволодінні ними професійною компетентністю. Водночас у дослідженні з'ясовано, що вченими не було проведено комплексного дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного профілю в китайській вищій школі. Актуальність указаної проблеми підсилюється також необхідністю розв'язання виявлених суперечностей, що зумовило вибір теми дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Представлена дисертація має чітку структуру. Відповідно до задуму наукового пошуку, Чжоу Юнь було розроблено науковий апарат дослідження, зокрема коректно визначено його об'єкт, предмет, мету, які повністю узгоджуються між собою. Зміст роботи відповідає поставленим завданням, а суть досліджуваної проблеми – темі дисертації.

Заслуговує на схвалення широка джерельна база дослідження. Авторкою опрацьовано 431 джерел, із них – 274 іноземною мовою. Список цих джерел включає: нормативні документи, які регламентують здійснення вищої освіти в КНР та Україні, дисертаційні роботи, монографії, публікації в наукових виданнях китайських, українських та західних науковців, довідкову літературу, навчальні підручники, посібники, навчальні плани й освітні програми з професійно орієнтованих навчальних дисциплін, які використовуються в процесі здійснення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, матеріали офіційних сайтів китайських та українських закладів вищої освіти, електронні матеріали бібліотек тощо.

Основні наукові результати дослідження.

У дисертації вперше подано цілісний аналіз проблеми формування професійної компетентності в майбутніх учителів музичного мистецтва у вищій школі КНР. Вагомими результатами наукових розвідок є представлення в дисертації характеристики базових понять дослідження, що дало Чжоу Юнь змогу визначити авторське розуміння суті професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, з'ясувати склад та зміст цього феномену. Так, авторкою визначено, що зазначена компетентність включає такі компоненти: мотиваційно-спонукальний (прояв інтересу до обраної професії, стійких мотивів щодо оволодіння музично-педагогічною діяльністю, сформованість потреби в постійному вдосконаленні своїх професійно важливих знань, умінь, навичок, прагнення сумлінно виконувати в майбутній роботі свої фахові обов'язки); емоційно-ціннісний (сприйняття музичного мистецтва як важливої особистісної й суспільної цінності, спроможність володіння своїм емоційним станом та

впливати на емоційний стан школярів, здатність емоційно проникати в образний зміст обраного музичного чи пісенного твору, транслювати учням свої емоційні враження від нього та його виконання, розвивати адекватні емоційні реакції школярів під час сприйняття музичного або пісенного твору чи власної виконавської діяльності, створення атмосфери творчої співпраці); когнітивно-операційний (сформованість загальноосвітніх, педагогічних знань та спеціальних знань у галузі музичного мистецтва та його викладання учням, сформованість професійно необхідних умінь: гностичних, дидактичних, методичних, комунікативних, організаційних, дослідницьких, виконавських); особистісно-творчий (сформованість професійно-важливих якостей: толерантності, емпатії, рефлексивності, доброзичливості, креативності, артистизму тощо). професійна компетентність цих учителів включає такі компоненти: мотиваційно-спонукальний, емоційно-ціннісний, когнітивно-операційний, особистісно-творчий.

Схвальним вважаємо розгляд генезису ідеї формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в Китаї. Зокрема, авторкою з'ясовано, що процес розвитку підготовки цих педагогів у Китаї завжди відбувався з опорою на такі сталі наскрізні положення: визнання на державному рівні високого соціального статусу вчителя музичного мистецтва, який володіє майстерністю духовно-естетичного виховання учнів засобами музики та співу як найбільше дієвих видів мистецтва; важливість постійного збагачення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів музичного профілю цінними зарубіжними інноваціями на основі збереження її стійкого ядра, яке складають традиційні китайські цінності; цілеспрямоване використання музичного мистецтва як чинника всебічного розвитку учнів і засобу оволодіння ними зовнішньою та внутрішньою виконавською технікою.

Позитивно слід також визначити представлення в науковій роботі виявленого й систематизованого дисертанткою досвіду формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у

вищій школі КНР, забезпечення подальшого розвитку ідей про методи, форми, освітні технології, педагогічні умови формування професійної компетентності студентів музично-педагогічного профілю у вищій школі КНР. Заслуговує на схвалення введення здобувачкою до наукового обігу значної кількості (49) невідомих і маловідомих в Україні інформаційних джерел, пов'язаних із формуванням професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Як переконливо доведено в дисертації, серед дисциплін навчального плану найбільший вплив на формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва здійснює вивчення ними циклу професійно орієнтованих дисциплін (зокрема таких: «Музична педагогіка», «Історія музичної освіти», «Теорія викладання музики», «Музична освіта для дітей з особливостями розвитку» тощо). Центральне місце серед них займають дисципліни, що забезпечують оволодіння студентами необхідними для різних видів виконавської діяльності знаннями й уміннями, а також методикою викладання відповідних предметів практичної музичної спрямованості, у тому числі такі: «Методика навчання фортепіано», «Методика навчання вокальній майстерності», «Звукова техніка», «Тренування слуху» тощо.

Особливо значущим результатом наукового пошуку Чжоу Юнь є виокремлення основних напрямів творчого використання напрацьованих китайських педагогів із проблеми формування професійної компетентності студентів музично-педагогічного профілю у вищій школі України, а саме таких: забезпечення усвідомлення майбутніми педагогами своєї високої соціальної місії, що полягає в духовно-естетичному вихованні учнів і залученні їх до традиційної музичної культури свого народу; оволодіння майбутніми педагогами вказаного профілю засобами стилістичної комбінаторики й інноваційними освітніми технологіями, що сприяє розвитку інтересу школярів до музики та розширює їхні можливості виконавської діяльності; організація під час проходження студентами соціально-

педагогічної практики виконання ними різних видів (просвітньої, навчальної, виконавської) суспільно-корисної діяльності, у тому числі у віддалених сільських районах. Вищевикладене підтверджує наукову новизну та високу теоретичну значущість проведеного дослідження.

Варто також відзначити практичну значущість роботи, бо наведені в ній матеріали й висновки можуть бути використані для вдосконалення організації та змісту професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в українській вищій школі. Крім того, результати роботи можуть бути використані в підготовці навчально-методичної літератури, проведенні лекційних і практичних занять з педагогічних дисциплін, у системі підвищення кваліфікації викладацьких кадрів для системи музично-педагогічної освіти.

На наш погляд, мета й завдання дослідження, поставлені Чжоу Юнь, послідовно реалізовані. Під час проведення наукових розвідок визначено, що в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва в Китаї застосовують три типи методик навчання музиці та співу: «дослідна методика», коли студенти набувають досвід чуттєвого сприйняття музичних творів; «практична методика», спрямована на оволодіння студентами досвіду практичної виконавської діяльності; «мовна методика», де домінують вербальні методи навчання майбутніх учителів; «дослідницька методика», яка вимагає навчально-дослідницьку й науково-дослідницьку діяльність педагогів.

Висновки дисертації повністю відповідають поставленим завданням дослідження, є чіткими й конкретними. Автореферат адекватно відбиває основні положення дисертаційного дослідження. Науково-цінними є результати теоретичної роботи автора дисертації щодо розробки, структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до науково-дослідницької діяльності, визначення організаційно-педагогічних умов, концепції педагогічного впливу на процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до науково-дослідницької діяльності.

Заслужують схвалення розроблені Чжоу Юнь методичні рекомендації на тему «Як швидко навчитися співати пісню?», фрагмент освітньої програми курсу «Методика викладання фортепіано», розробленої викладачем Тунхайського університету Го Цонгкаєм які дисертантка додала в додатках.

Матеріали дисертації можуть бути використані в підготовці навчально-методичної літератури, проведенні лекційних і практичних занять з педагогіки вищої школи, історії педагогіки й порівняльної педагогіки, методики викладання музичного мистецтва; у системі підвищення кваліфікації керівних і викладацьких кадрів для системи музично-педагогічної освіти.

Повнота викладення результатів досліджень в опублікованих працях. Результати роботи достатньою мірою апробовані у виступах на міжнародних науково-практичних конференціях та в 22 авторських публікаціях дисертантки, із них 6 статей опубліковано в провідних фахових виданнях (із них 4 — одноосібні) України, 12 — у міжнародних періодичних виданнях, 4 — у збірниках матеріалів наукових конференцій. Усе це є показником наукової зрілості автора.

Суттєві здобутки дисертантки, викладені у роботі, свідчать про логічність, самостійність і завершеність останньої. Водночас, відзначаючи достатньо високий науковий рівень дисертаційного дослідження, позитивно оцінюючи наукове та практичне значення його результатів, вважаємо за доцільне висловити окремі **зауваження та побажання**, більшість з яких є дискусійними:

1. На основі аналізу китайської наукової літератури в підрозділі 2.2 визначено структурні компоненти та зміст професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Зокрема, зазначається, що її когнітивно-операційний компонент містить відповідні знання та групи таких умінь: гностичних, дидактичних, методичних, комунікативних, організаційних, дослідницьких, виконавських. Проте слід було б конкретизувати, які саме вміння кожної групи авторка мала на увазі.

2. У розділі 2.3 наведений цікавий матеріал про особливості формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в китайських закладах вищої освіти. Проте в тексті позиції деяких науковців з окресленого питання представлено в описовій формі, тобто не вистачає авторського аналізу цього матеріалу.

3. У підрозділі 3.1 дисертантка навела перелік навчальних дисциплін музично-теоретичного та музичного-практичного спрямування, які відіграють провідну роль у процесі формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, а також докладно схарактеризувала зміст навчального матеріалу з цих предметів. Проте в дисертації недостатньо висвітлено значення психолого-педагогічних дисциплін як засобу формування у студентів зазначеної компетентності.

4. Характеризуючи структурні компоненти професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, було б доречним зіставити вимоги щодо змісту цієї компетентності, визначені в українській освітньо-професійній програмі спеціальності 014.13 середня освіта (Музичне мистецтво) освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» і «Магістр» та відповідних освітньо-професійних програм, що реалізуються у вищій школі КНР.

5. Одним із важливих аспектів професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва є виконавська майстерність. У світлі цього в дисертаційній праці треба було висвітлити можливості концертної діяльності у формуванні цієї компетентності в студентів музично-педагогічного профілю.

6. Проведене дослідження набуло б більшої ваги в разі представлення в додатках фрагментів конспектів занять з різних дисциплін, що забезпечують формування професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва.

Висловлені зауваження і побажання не є принциповими й не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Чжоу Юнь,

